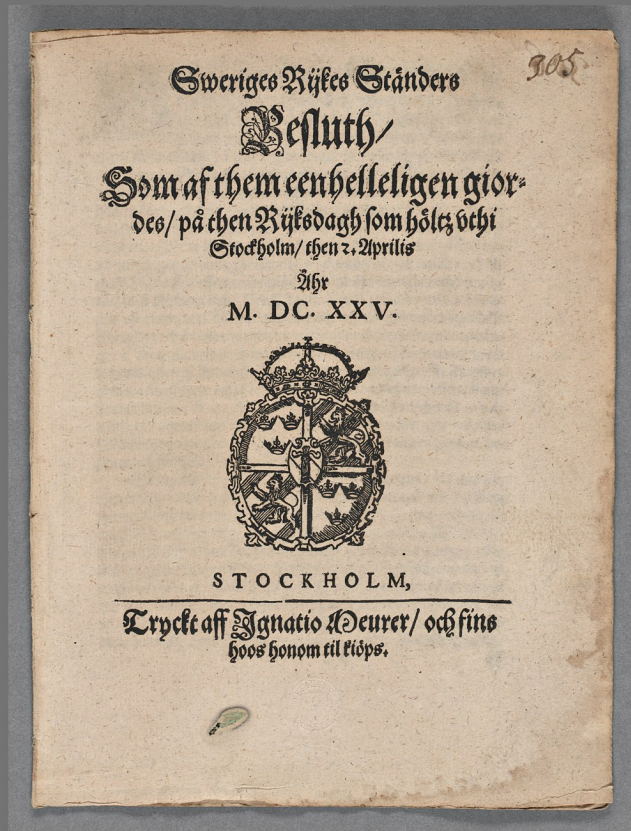

Sweriges Rijkets Ständers Besluth, som af them eenhelleligen ...

SOT // Kungl. förordningar / 2. saml.

Tillkomstår 1625

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

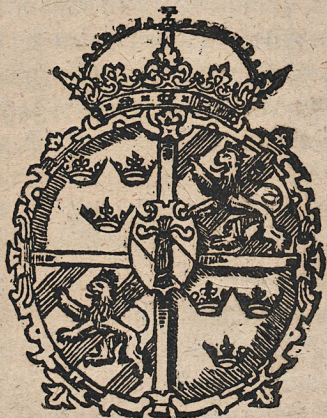
305
Sweriges Rikes Ständers

Resluth/

Som af them eenhelleligen gior-
des/ på then Riksdagh som höltz vthi
Stockholm/ then 2. Aprilis

Åhr

M. DC. XXV.

STOCKHOLM,

Tryckt aff Ignatio Heurer/ och fins
hoos honom til köps.

306

Handwritten text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

Large, faint, illegible handwritten text in the upper middle section.

Line of faint, illegible handwritten text.

Line of faint, illegible handwritten text.

Line of faint, illegible handwritten text.

Small, faint handwritten mark or word.

M. DC. XXV. (1625)

M. JOH. H. M. (likely a name or title)

Line of faint, illegible handwritten text.

Line of faint, illegible handwritten text.

Vertical column of text on the right-hand page, likely bleed-through from the reverse side.

Affterstrefne Sweriges Rik-
tes Råd och Ständer / Grefwer / Friher-
rer / Biskoper / Adel / Klerkerij / Krigsbesåhl / Borger-
skap och menighe Allmoghe / som til thetta Mötet hafwe
warit försambladhe på wåre egne wegne så fullmägtigadhe aff alle
Landzåndar / Göre witterligit / at effter som Kong. M. wår allernå-
digste Herre hafwer nådigst behaghat at falla of tilsamman / om Rijk-
zens tilstånd och tilstundande fahrligheter at vnderrätta / och wårt öd-
miuke betänckande at plågha / huru nåst Gudh / all olycka och förderff
beqwemligst är at förebyggia och affwaria: Så hafwe wij of först vp-
på vndfången befallning hörsamligen och vnderdånigst instålt / och alt
medh högste flit effter wårt bästa förstånd öfwerwågghat och betrach-
eat / först Rijkzens wårt kære Fådherreslandz och alles wåres fahra /
som of anten vthi Naboskapat eller och aff the Påweskes segerfulle
framgång och wijdt vthseende intentioner och förehafwande på hån-
ge: Sedan alle medel och wåggher genom hwilke wij kunne besinna ala-
le fiendelighe och skadelighe Anslagh anten medh godho eller skarphet
at wara til affstyra / och effter moghet betänckande fattat efftersölian-
de resolution, Kong. May. wår allernådigste Herre thet til vnder-
dånlighen styrekt och tilrådt / och of sielfwe på wåre egne och wåre
Medhbröders wegner som hemma äre / således föreenat / samsatt / be-
slutet / och föraffstedhat som föllier.

Så myckit wår och Rijkzens fahra wedhkommer / befinne wij
then i thesse tijdher gansta stoor / i thet wij icke allenast måste stå vthi
then widelöfftighet medh Konungen och Polniste Cronan / och etwad
H. R. M. och thet til gör / listwål icke kan sinna någhot sätt eller me-
del at affhandla then Twisten / och bringa of och Rijket i någon säker
eller tryggheet på then sidhan / så wijdt at och göriligen märkes / thet in-
tet allwar hoos the Poler är på färde / men alt til tidhwinningh wände
och dirigerat: Vthan wij måste och sij alle andre ware Grannar stå
vthi Wapn / och Elden at brinna rundt omkring om of / och eens-
deels hoos alle wåre Wänner / Religions eller Blodzförwandter /
U ij aff

aff hwilkes fabeligheetet wåre icke litet ökas / och thet them annor-
lunda än wål gingo (hwilket Gudh mildelighen affwende) skulle wij
sedan deste större last och börd dragha måste.

På thet nu Kon. May. Fäderneslandet och wij selsfwe icke må-
ghe på all hendelse wara rådhlöse / och wåre Dwänners förhafwande
och fiendelighe infall underkastade: Så hafwe wij för goett funnit/ til-
rådt och styrckt Kon. May. at försörja sig och Riket medh en an-
seenligh stads warande Krigszmache/ som kunde ligge och bewaka Riks-
zens Gränze Gåstningar och Stådher på alle orter / så och wara wes-
derredha i marken i Lijffland/ så wål som här i Sverige/ och til Siöa/
at affhålle Fienderne och förtaghe them genom Gud; tilhielp/ alt hopp
någhot emdot oss at vchråtta.

Hwilket medel/ fuller är näst Gud; Namns åkallan och til hielp
thet råtte/kräftigste och bästa som vptändries kan/ brukeligit i alle wål-
bestälte stadige Regimenten/ och aff wåre Försådher och oss selsfwe nä-
ghorlunda in til thenna Daghen practiceret, hwilket och förvthan-
neplighen någhot Regimente beständigte wara kan.

Men effier til een sådan anseenligh Krigszmache/ som thetta wida
belåghe Riket och thes fiarre åthskilde Grenzer / skal genom Gud;
nådhe / medh kraftt kunne förswara / wil behöfwes en stoor kostnad/
hwilket så mpte alle andre nödige Vthgiftter at vchstå/ the åhrlige In-
komster medh the hielper som nu på Landet ligge / icke kunne förslå
och tilräckia: Hwarföre hafwe wij thetta årendet nogha och flitige
skån Rodhat och betäncke / och först befunnet / at the hielper och orwisse
Skatter som nu Landet påliggie / icke myckec wille förslå / fast the ån-
skole påökas / effier ty the förnåmbste Ständer och Rikseste i Landet
medh sine Hion/ Landbönder och Folck åre thet frije före / sompt ge-
nom vndfångne privilegier. sompt aff sedhwane/ Ther til medh faller
thet sadane Affkortningar aff åchskillige Orsaker / så at the doch litet
förslå / och thet man wil någon Skatt eller hielp föröka / blefwe och the
sää aff Allmogem som ånnu förnögne åre aldeles vchfattige och arme/
Dh serdeles all Skatt och Crono moste på sibhlychonne ödelåggias.

Wij hafwe förthenfull behiertat Fäderneslandzens nödh på thet
ena

ana sidhan/ och wåre Medhbrödets och Stånders/serdeles Almogens
trång i Landet/på then andra sidhan/all ting medh flit ofwerwåghat/
och så intet medel kunnat finne nyttigt och gagneligit/ medh mindre at
alle Stånd tillifla godhwilligen sig lempade och förstode thet til/ ser-
deles at then Gattighe til lijfa/ the Rikste och Förmögne/som störste in-
tresset hafwe i Rikszsens wålstånd/ och så gjorde thet mäfte.

At nu thetta ske och erhållas kunde/ vthan privilegerade Ståndz
store försång och præjudicio. Så hafwe wij vptånckt/ Kong. May.
föreslaget/ approberat och gillat/ at en Full Cronan tillägges måtte
aff all then Sådth eller Spanmål som föres til Qwarn at malas / es
hwem then tilhörer/ Adel eller Dadel/ Lechte och Lård/ ingen vndanta-
gande/ som vnder Sveriges Crono är besteten eller thet wistas: Och
gäller lijka/ hwadh heller Qwarnen hörer Cronan/ Frelset / eller
Skatter till.

Och hafwe wij aff Ridderskapet och Adelen icke allenast godh-
willigen vthloswat och of här medh förobligeret, at wele them andra
Ständerne til exempel, effierdöme och lijfa/ sielfwe vthgöra/ förbez-
målte Full aff then Sådth wij male låte/ så och tilhålla wåre Ladegårdz
Bönder och Hion at göra thet samma lijka widh andra/vthan och dra-
gne aff then kärleek wij äre skyldighe/ och bære som trogne Vnderfåter
och Patrioter til Kong. Mayt. och Fäderneslandet. Så hafwe wij
icke welat ansij wårt privilegium och Rättigheet / wij hafwe ofwer
och vthi wåre egne Qwarner / vthan frifwilligt och aff berädde modhe
tillåtet at så wål aff wåre Frälles Qwarner the liggia innan om wåre
Såthegårder eller vthan/ som aff Cronones/ samma Full taghas må:
Doch of wår Egendom vthi wåre Strömmar och andre thesses Byg-
ningar / så och wår wahnlighe Full och Rättigheet i förbemålte wåre
Qwarner at så här efter som här til/bruka/niuta och bättra/förbehållit.

Medh samma Godhwilligheet hafwe och wij andre Ständer
förskreffne Qwarn Full til Cronones gagn och bästa at vthläggia of
vppåtaghe: Och efter om Wåder och Bäcké Qwarner något betän-
ckande är infallit/ så är thet gått funnet/ at Kong. May. deputera-
de sine Commissarier i Landzänderne/ hwilke medh Håredzhöffdin

gen och Nämnden i hvario Häredh och Sochn ransakade Landzens och Vnderlåternes lägenheet / och hwadh skäl Qvarnen hafwer af stå eller rijswas : Och serdeles at ther som OdelQvarner finnes så när wedh handen / at Sochne eller Häredzmån kunne medh godh beqwenligheet komma thijt / och så sin tårfftighe Sådth malen / at Wådher och Bäckle Qvarner the som OdelQvarner ligge til meens / effter Häredz Doom vthriswas och affskaffas : Men hwar anten icke någre OdelQvarner äro när til handz och i beqwenligheet läghe / eller och så ond wåggh / at man icke vthan stoort beswär kan komma thijt / eller Stadhen och Landet kräfwere mehre Sådth malen / än OdelQvarner kunne affmale / eller och at Odelqvarner icke altijdh gå / Så skal Wådher och Bäckleqvarner blifwa widh macht / och stände ther medh ale effter Häredznämndz Dom / hwadh heller Qvarnen skal stå eller rijswas / doch så at then bewilliade Tull til Cronan giffs / så aff Bäckle som Odelqvarner / effter som ther malas oppå.

Om Handqvarner är således afftaalt / at alle så i Stådherne som å Landet måge wäl behålla them i sine Huus til at göra ther Gryn oppå / och at then fattighe som litet hafwer at mala / kan theste beqwenligare tilkomma. Men effter thenne bewilliande Tull ther medh skulle kunne göres til en stor deell onyttigh / Hwarföre skole alle the som Handqvarner wele bruka å Landet i sitt Huus / gifwe sig an på Zinget / och låte ther antefna sitt Namn / såsom och sielswe säija / huru myckit och hwadh handa Sådth / han ther på om Åhret årnar och förmar at mala / och erleggje så widh Zinget äth Fougden Tullen som affgåår / och bruke sedhan Handqvarner som sagdt är. Wil och någhon i Stådherne hafwa HandQvarner i sitt Huus / han gifwe sig an på Accijs Bodhan hoos Accijs Måstaren / at han begärer Handqvarnen til behålla : Och gifwe så sedhan tilkenna / när och huru myckit han mala wil / affleggandes Tullen och tagghandes ther förlåff åå. Men ther någhon wil bruka Handqvarner / och icke således gifwer sig an å Zinget eller Accijs Bodhan / vthläggjandes then Tull ther aff bör / eller och lånar sin Handqvarn androm / han skal icke ytterligbare någhon sådhan Rättigheet bruka måghe / och straffas ån så effter

ter Häred
le ingesta
straff til
äre åå g
offskaff

kommet
någhon
re wele
offen Z
twå öre.
Kogh o
na Erte
ser öre.
maals t
Qvarn

föreent
Qvarn
och råte
ghon n
Eronor
medh L

förlara
affwend
eller fah
funde k
hoos wå
of wåra
digste p
Nådth o
gas och
tet eller

311

ter Häredz/ Borgmästare och Råd: Doom. Men Hästegwarner skole
le ingestädhes/ hwarken å Land eller i Städherne tillåtes/ widh högste
straff tilgörandes/ om någhon thet sigh vnderstår : Och thet någre
äre åå gång / the skole strax såsom Odelqwarnerne præjudicerlighe
affskaffas.

Hwadh widhare selswe Tullens footleek och quantitet wedh
kommer/ thet om är så beslutet / at på thet the Fattighe måghe kenna
någhon lijsa/ och the Förmögne som bättre Råd hafwa/ och kräfliga
re wele leswa/ måghe dragha så mycket swårare börda. Thersöre skal
aff en Tunna Haffra eller Blandkorn som föres til Qwarns gifwas
två öre. Aff en Tunna reent Korn tre öre. Aff en Tunna blandat
Kogh och Korn fyra öre. Aff en Tunna Malt tre öre. Aff en Tun
na Erter som föres til Qwarns sex öre. Aff en Tunna Boehwethe
sex öre. Aff en Tunna reent Kogh otta öre. Aff en Tunna Hwete som
maals tolff öre. Och thenna Tull wele wij sampt Målden sticka til
Qwarnen och then godhwillelighen öfwerleswerera.

Om thenne Tulls Vthfordringh eller Inkräfwande äre wij så
föreente/ at then beqwembhigst kan förpachtes/ anten Mölnaren eller
Qwarnåghanden/ om han wil så godh skåal gifwa som annan Man/
och rättwijsst är : Men hwar icke / at så Kong. May. förordnar nå
ghon wijs Man som vpteknar hwadh Råd som faller / och vpbåår
Eronones Tull och Rättigheet/ Men i andre måtto sigh intet wijsdare
medh Qwarnen til Åghandens præjudicio befatter.

Widhare hafwe wij oss och samsatt/ och thet hån godhwillighen
förklarar/ at thet såhenda kunde / hwilket Gudh täcktes mildelighen
affwende/ at Kong. May. och Städherneblandet någhot swårt Örligh
eller sakra vppå komme/ förr än thenne Qwarn Tull öfwer alt Rikket
kunde komma i sin fulle gång/ Så wele wij i medler tijdh för oss/ så och
hoos wåre Wänner och bekende/ vthaff alle Stånd bearbeta/ och låte
oss wåra anleghe/ at förnä the Förmögne til at på Kong. May. nå
digste påminnelse göra en anseentligh försträckning til Eronan effter
Råd och Embne/ förmedelst hwilken Krigsmachtens vnderhåld dra
gas och lättas kan/ thet om framdeles vthur hwar provincie. Stich
tet eller Stadsen Rättelse til Hofwet föllia skal. Til

Til thet sidste/ hwar och någon sakra sigh yppadhe/ och wij thet om
 aff Kong. May. warnadhe och fordrade blifwa/ så hafwe wij of godh-
 willigen tilbudhit och förklarar/ at wij alle sampelligen som boe på Lan-
 det eller i Städerne/ wele wara wedherreda til Landzens och Ristzens
 Wårn och Förswar/ när som hålft påbudhet warder/ och låta of finna
 på the orter och ställen/ som of blifwer befalt/ medh nödhforfftig kost
 och sådane Wårior försedde och vchrustade/ som hvars och eens Emb-
 ne och Rådhs best tillåther: Och på thet alt må färdigt wara när som
 omtränger/ therfore wele wij nu som i förledhne år låthe skrifwa all-
 mogen i wisse rotar / och föllie them som Kong. May. of til Förman
 förordnandes warder.

Och effter wij wisselighen förmodhe/ at hwar alle Man här til
 godhwilligen förstår/ och medh then troohet och benåghenheet / såsom
 wij thet meent hafwe / och en åhrligh Man anstår / kommer på thesse
 förestreffne sättén / Gadherneslandet til hielp och bijsånd / at the sw
 skole wara nyttige medel för Kong. May. och Cronan/ och of sampe
 wåre Medhbröder drågeligst och vthan stor Tunga/ och Tullen kunne
 i framtiden/ när thet kommer på gang / låtta och lissa allmogen ifrån
 myckin byrda/ the nu oundwiskeligen nödgas at vchstå: Therfore haf-
 we wij och thetta alt så myckit willigare tilbudet/ of förplichet och vch-
 låfwa / och skall så aff of / som aff wåre Medhbröder och Ståndz
 förwanter/ som hemma åhre/ trolighen/ fliteligen och godhwillighen
 effterkommet och fullbordat warda: Effter som wij och wele then hwar
 i synnerheet sakernes tilstånd och låghenheet vnderråtta och informera,
 hwar och så offta behoff görs. Til yttermera wisso at wij thette alt
 således som förestrifwit står hafwe gott funnet/ beslutet och föraffle-
 det/ och skal aff of och alle wåre Medhbledemoter och Ständer willigt
 och troligen effterkommet warda: Therfore hafwe wij thette medh wå-
 re Händer vnderskrifwit/ och wetteligen låthet såccia wåre In-
 segel här nedan före / Actum Stockholm then 2.

Aprilis/ Åhr 1625.